

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Bănățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mecurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Sălăște), „Câmpiană”, „Ciocovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Lucașfăruș”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iva-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sălmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnavăna”, „Țibleșana”, „Țimișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zidmeana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2, an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 ileri.

Politica Băncilor noastre.

(Popularizarea economisirii banului la țaran, clientul principal al băncilor).

Dr. T. Mihai.

VI.

Popularizarea obiceiului economisirii banului la țaran, care-i lespedează fundamentală a existenței băncilor noastre, pe viitor va trebui să ocupe în programul activității și politicii lor, un loc de frunte. Priciperea mai adâncă a acestei probleme, recere o schiță istorică-economică și politică, asupra trecutului țărânilor înainte și după 1848.

Până la anul acesta, avem să facem deosebirea între țărâni liberi și țărâni iobagi.

Sătenii liberi, trăiau pe așa numitul „fund regesc” care se întindea dela Oraștie până către Făgăraș, cuprinzând și ținutul Bistriței. În aceste regiuni neatârnatatele sate românești se aflau într'o bună stare gospodărească, având să dea banii pe foarte puține trebuințe. Din creștet până în tâlpi ei se vedeau cu vestminte produse în casa lor. Dările încă erau de tot mici și neștiind percepătorul carte, se înșirau după rândul caselor în sate, așa numitele tănceșu (răbojuri) pe cari se încreștau cu diferite semne birurile plătite de săteni. Darea celor mai fruntași oameni, nu întrecea 10 zloți, aruncurile, dările de drum și de vite etc. nu se cunoșteau încă.

Bunăstarea țărânilor din fundul regesc, era o urmare a rodniciei pământului, încă în partea cea mai mare virgină, a pășunilor întinse și rodurilor îmbelșugate ale grădinilor și viilor. Săteanul, care nu-și avea, în ținuturi unde creștea vița de vie, butea lui cu vin și butoiul lui cu vinuri, făcut de el însuși, se socotea de om slab în sat.

Moravurile încă erau mai bune, căci oamenii cari fumau (pipau) se puteau număra pe degete și erau desprețuiți de ceilalți, iar cărciuma o cercetau numai câțiva palmași, până ce sătenii, cari țineau ceva la sine se fereau de ea, ca de ciumă.

Împrumuturi se făceau numai în natură, de regulă la lucrători cu mâinile, cari luau bucate peste iarnă în împrumut pentru zile de lucru vara. Fiind și

bucatele și munca lesne, făcea o ferdelă de grâu sau porumb, două zile de lucru.

În aceste sate neioage, obiceiul economisirii banului, era pretutindeni răspândit. Un strămoș al meu, (preot) a lăsat la moartea sa vre-o 30,000 florini, parte în aur, parte în argint, și anume, în gabini împărătești și în taleri de argint, pe cari îi avea îngropați în stupiniță, și țărâni mai fruntași, toți aveau bani îngropați: la tulpina pomilor, pe sub grinda șurilor și alte locuri ferite. Bănci nu existau și obiceiul creditului, era de tot necunoscut.

Din cele schițate aci, vedem că economisirea banului în forma primitivă a îngropării era o datină națională în satele locuite de țărâni români liberi. Cât de mult seamănă faptul acesta cu mărturisirea făcută de actualul ministru de finanțe francez, Caillaux, care cu o claritate uimitoare a analizat psihologia micului capitalist francez, a țărânului, că „ascunderea banului este o tradițiune țărănească în Franța; când îi o gaură după vatră, când o crepătură în zid, salteaua patului, sau o groapă la trunchiul pomului din grădină” unde se ascunde banul cruțat.

Cât de măruntele ar fi sumele acestea păstrate de plugari, adunate laolaltă, încheagă cifre impunătoare, ce se explică pe simplă cale aritmetică. Insemnătatea economică și națională al acestui obicei, este însă un lucru scump, căci aci zace cel mai trainic izvor de venituri nesecate, mai ales pentru vremile rele. Vechea zicătoare românească: „Bani albi, pentru zile negre”.

Din cele zise până aci, rezultă, că sătenii liberi, învățaseră ca cultivatori ce lucrau pe seama lor și din inițiativa proprie, să umble cu banul încă înainte de 1848, când sistemul economic era *monetar*, și trecerea lor la sistemul *creditar*, care a urmat după revoluțiunea din acel an, nu a fost împreunată cu mari greutate pentru ei, fiind în parte pregătiți privitor la schimbul acesta.

Cu totul în altă stare se aflau sătenii iobagi, înainte și după 1848. Sistemul agrar până la data aceasta, nu se bază pe bani, ci pe plata în produse și clacă, fie cu brațele, fie cu vitele. Cunoaștem neajunsurile și păcatele regimului feudal cu poruncile domnești arbitrare, după cari țărânul trebuind să lucreze întâi la stăpân, ajungea să-și strângă recolta sa

adese brumată și pălită de sloiu, de care domnului nu-i păsă nimica. Țăranul iobag nu lucră pe sama proprie și, lipsit de orice inițiativă, el eră o unealtă înjosită în producțiunea agricolă. În această agricultură despoitoare și ticăloasă, banul nu jucă nici un rol și obiceiul păstrării lui nu se cunoștea de loc. Pregătirea cătuș de puțină, cu privire la umblarea cu bani, precum la agonisirea și păstrarea lor, pe care țăranul liber o aveă, celui iobag i-a lipsit cu totul, intrând fără nici o pregătire bănească după desrobire în statul liberal, a cărui temelie economică devenise într'aceea cea creditară.

Inafară de neajunsul acesta, împământenirea țărănească la noi, nu s'a făcut din voie bună, ci silită prin revoluțiunea din 1848, când vremea a trecut peste puterea absolutistică a statului la ordinea zilei. Întârzierea desrobirei, act pe cât de salutar, a avut totuș urmări fatale. De ce? Alte state au desrobit țărănimea lor cu o jumătate de veac înainte, așa Franța la 1879, Germania la 1808, iar în America eră de mult liberă. Atunci economia națională a popoarelor de pe continent, eră bazată pe sistemul monetar și concurența internațională nu se simția încă de loc, în ce privește cerealele. Europa își sătură stomacul său cu producția ei proprie fără importul agricol transatlantic. De aceea, trecerea țăranului desrobit dela gospodăria feudală la cea liberă și cea monetară nu a întâmpinat atunci greutăți mari, dimpotrivă s'a săvârșit liniștită și temenică.

Când s'a emancipat săteanul român la 1848, economia națională nu se mai întemeiă numai pe sistemul monetar, ci și pe acela al creditului și mai ales din vremea aceea datează schimbarea definitivă a sistemului monetar prin cel creditar, dovadă, înființarea multelor bănci populare, ca acele ale lui Schultze-Delitzsch și Raiffeisen în Germania, cari s'au răspândit apoi și în toate celelalte țări din Europa.

Astfel țăranul român, nu a trecut dela gospodăria iobăgească întâi la cea bănească, ca ceilalți țărani europeni, ci dintr'odată, ca printr'o săritură, la sistemul creditar, ce i-a sguduit existența lui până în temelie. Aci zac germeii multelor neajunsuri și rele, cari au urmat după desrobirea aceasta prea zăbovită.

În răstimpul de o jumătate de veac, cu care țăranul în statele înaintate în cultură, a fost mai curând desrobit, a învățat întâi să umble cu banul propriu zis, să-l câștige și prețuiască, făcând un învățământ practic pentru intrarea în sistemul creditului. Țăranii aceștia au pășit pregătiți și obișnuiți cu gospodăria banului, în aceea a creditului. Această școală economică elementară și pregătitoare pentru credit, țăranul român nu a parcurs-o, devenind astfel dintr'un iobag liberat, debitorul băncilor noastre de credit.

Urmarea a fost nepriceperea mânăirii creditului, folosirea lui adeseori greșită și nerentabilă.

Un alt rău, pe care l-au mai îndurat cultivatorii săteni, a fost concurența agricolă a Americii, începând dela 1884, tocmai atunci, când s'a deschis la noi era creditului prin înființarea băncilor noastre, cari prin multul lor credit oferit, au contribuit la scumpirea pământului, al cărui preț s'a urcat până cu 50 și 100%, când prețul cerealelor scăzuse cu 50%. Schimbarea aceasta agrară au produs-o băncile în dauna țărănimei.

Din lămuririle și asemănările schițate aci putem vedea, că îndatorirea țărănimei și folosința creditului în mare parte consumator, dar nu producător, nu zace poate atât în vina băncilor, ci a cărmuirii vitrege și antidemocratice a țării noastre, cari numai ajunsă în

corn de c-pră, a dat țărănimei neatârnamarea. Am spus adevărul acesta istoric-economic, căci am face o mare nedreptate băncilor, dacă am descărca păcatele regimului nostru reacionar în spinarea conducătorilor lor. Chiar băncile cu cărmuitorii cei mai dibaci și harnici nu ar fi putut să făptuiască cu mult mai mult decât s'a făcut.

O întârziere economică de o jumătate de secol, nu se drege de azi pe mâne, repararea ei recere decenii de muncă chibzuită și indoită. „O reformă făcută la ceasul ei“ — după cum zice celebrul politician englez Burke — se face cu ușurință și aduce ingrabă roadele dorite. O reformă întârziată însă, se execută într'un stadiu de efervescență și dă rezultate puțin mănoase, sau chiar de loc.

În vederea și cunoașterea acestor stări, băncile sunt datoare să îngrijeacă ca să facă pe sătenii lor clienți cunoscuți cu învățământul acelei școale economice monetare, așazicând primară, pe care ei nu au absolvat-o, intrând deodată în gospodăria creditară ca un fel de analfabeți economici. Obiectele principale în programul acestei școli vor trebui să fie învățământul agricol și însușirea *obiceiului economisirii și păstrării banului*, chestiune de mare însemnătate, care trebuie să ne preocupe, stând ea în organică și comunicătoare legătură cu creditul lor dat.

Orice întreprindere sau afacere economică recere existența unui capital, cu alte cuvinte, a unei bogății adunate de înainte, pe care munca are de scop să o fructifice mai departe. Ardealul, țară săracă în capitaluri și lipsită de rezerve bănești, nu poate să priceapă capitalul altfel, decât izvorind din economisire. Un moment financiar de prima ordine în politica băncilor, este deci formațiunea acestor economisiri populare, care trebuie să devină instrumentul progresului ulterior.

Băncile noastre au început activitatea lor deodată cu creditul, lucru cu totul nefiresc, când întâile bănci la toate popoarele civilizate au fost bănci de depuneri, din cari s'au dezvoltat numai într'un târziu băncile de credit. Fenomenul acesta, pentru toate statele tinere, intrate de curând în economia modernă, este ceva nou. Așa România și Ardealul. În țările românești până în timpul mai recent, nu au existat bănci de depozite, cari sunt primele semne ale începerii vieții monetare și financiare, numai bancheri de rând, zarafi speculanți și cămătari. Sistemul băncilor și al creditului a fost introdus în viața noastră gospodărească în mod imitator dinafară, el nu a crescut și nu s'a dezvoltat pe cale organică și naturală, din lăuntrul ei.

În România, prima bancă înființată a fost *Casa de Depuneri și Consemnațiuni*, care și-a început activitatea ei la 1864. Neavând țara românească atunci un etalon propriu, ci slujindu-se de diferite monete străine de aramă, argint și aur, cari după ministrul de finanțe Nacu, erau de 75 de feluri, această casă de depuneri eră mai mult un „museu numismatic“ decât o bancă de depozite. Înaintea înființării acestei case, după cum ne istorisește Ion Ghica în „Convorbiri Economice“ serveau ca locuri de depozite pentru bani și comori, mai ales în vremi de băjenie, de foc și sabie, schiturile cu geamurile drept metereze și hotelurile cu zidurile groase și porțile ferecate, construite de comercianții genuezi în București. Casa de Depuneri și Consemnațiuni a început viața ei adevărată abia după 1867, când ministrul de finanțe Mavrogheni a introdus sistemul monetar național în România. Sistemul creditului adevărat se organizează însă numai după ce în-

temeiază Ion Brătianu Banca Națională la 1880, în jurul cărei încep să se ridice apoi un rând însemnat de bănci particulare. Casa de Depuneri a atras sume însemnate de bani, cari zăceau îngropați în pământ ori durmeau un somn sterp în lăzi de fer sau ciorapi de lână. Sumele depuse, Casa de Depuneri a știut să le folosească cu multă chibzuintă și să le îndrumeze în direcțiunile cele mai rodnice.

După această scurtă abatere, să ne reintoarcem iarăș în Ardealul nostru. Tot prin anii 1880, când a prins în România creditul întâile rădăcini, atunci a pornit și la noi curentul înființării băncilor pe calea acționarismului. Intemeierea acestor bănci încă nu este un fenomen de tot firesc, născut pe calea unei dezvoltări normale, de-adreptul din stările materiale dela noi de acasă, ci o mișcare venită din afară, care în urmă a prins formă de vieață. Prin intemeierea acestor bănci, capitalul mai abundent din orașe, a început să se reverse în sate, unde încep să se simtă lipsa lui, dar unde ajungea adese în mâni, cari nu știau cum să-l aplice și fructifice.

În primul rând, săteanul desrobit a început libera gospodărie cu banul în forma creditului, fără să aibă încă însușirea și tăria economisirii banului, virtute prealabilă necesară pentru folosința pricepătoare și spornică a creditului. Aci înțelegem mai cu seamă sătenii foști iobagi, cei de pe teritoriul regesc, fiind mai îndemnatnici și casnici.

Economiiile ar fi trebuit să premergea creditului direct, pentruca sămănța acestuia să cadă pe pământ rodnic. Cine nu a adunat în sudoarea feții sale banul, nu-l știe prețui. Băncile, dupăcum nu au dat nici o atențiune învățământului agricol popular, așa au între-lăsat să răspândească cu dăruirea creditului și indemnul cruțării banului, care dacă l-ar fi însoțit, ar fi dat rezultate surprinzătoare. Paralel cu creditele ar fi putut să crească pe de altă parte și economisirile și nevoile nu ar fi azi atât de mari și generale din punct de vedere al banului.

Economisirea arată, desvoaltă și multiplică virtuțile gospodărești ale săteanului. Un capital încheșat prin cruțare și reținere, ban de ban, fie el cât de mic, nu riscă niciodată să rămână neroditor, cum se întâmplă cu banul străin, împrumutat adeseori în ruptul capului în timp de mare nevoie.

În toate statele vedem azi o mișcare activă în politica băncilor pentru indemnul la economisire. Ni-meni altul, decât harnicul și cruțătorul ministru D. Sturdza a întemeiat *Casa de Economii* la 1879, alăturată la Casa de Depuneri și Consemnațiuni. Cităm unele ziceri introducătoare la proiectul acestei Case de Economii: „În România am trăit până-acum cu toții, dela mic până la mare, tot din plin, fără a ne gândi prea mult la ziua de mâine, încă mai puțin la cea de poimâne. Economisirea a unei părți din muncă, nu a intrat încă în obiceiurile societății noastre, nu a devenit o regulă generală a traiului fiecărui cetățean”.

Această Casă de Economii urmărea scopul, de a da lucrătorului puțină să pună la adăpost micile sume, scăpându-le de risipa zilei, putându-și astfel forma o mică rezervă pentru țante gospodărești mai mari și serioase. Aci după vorbele raportorului P. S. Aurelian, „nu se desvoaltă simțământul egoist, orb și înjosit al sgârcitului, ci din contră, un simțământ înalt și luminat. Aci vedem înaintea noastră pe cetățeanul, care caută să-și îndestulească însuș existența sa proprie, pe lucrătorul care aspiră să-și amelioreze starea sa prin muncă, pe părintele de familie, care se silește din iu-

bire și simțul de datorință să asigure buna stare a familiei sale”.

Așa vor trebui și băncile noastre să caute să devie pentru sătenii clienți și cei cari petrec și căștigă la oraș, o pepinieră unde micile economii să crească și să fie scutite, ca să poată ajuta în timpuri grele ori sluji pentru întemeieri de noi vetre țărănești și pentru alte atari țeluri economice naționale.

În afară de acționarii burghezi ai băncilor, există și clienții țărani, cari sunt și ei un fel de societari ai băncilor, rămânând acțiunile fără munca lor trudnică, niște bucățele de hârtie fără nici o valoare. Dacă acționarii dau capitalul monetar, țărani participă cu capitalul manual, tot atât de prețios, ba mai prețios încă, căci acesta fructifică pe celalalt.

Prin urmare, atât de preventivoare și jertfitoare trebuie să se arete toate băncile noastre față de niște țărani atât de harnici, ca să le dea cu banul și îmboldirea economisirii, ca acest ban să devină mai asigurată și mai rentabil. Ar fi greșit, dacă băncile s'ar considera de niște simple intermediare de parale între classa burgheză și țărănească și nu ar ști să îndeplinească și rolul de învățatori agricoli și gospodari. Una din aceste însemnate chestiuni de propagandă și învățământ, este aceea a popularizării economisirii banului. Băncile având cu țărănimea contactul cel mai mare și frecvent sunt cu preferință chemate a îndeplini și în privința aceasta datorința lor generoasă. Ca conduită să le slujească patriotica maximă a lui Colbert, fostul ministru de finanțe al lui Ludovic al XIV-lea, care a zis: „când e vorba de economii private, atunci să cumpănim tot gologanul, dar când stau interesele obștești și naționale în joc, să nu cruțăm milioanele”. Departe să cheltuiască băncile noastre milioane, nici mii, ci poate puține sute de coroane și multe rezultate s'ar putea dobândi. Când ar începe munca prin funcționarii lor cu energie și cumpăt, ca prelegeri, sfaturi, îndemnuri și chiar prime, etc.

Din vorbele citate mai sus, pline de miez sănătos, putem mult să învățăm, mai ales băncile, cari ca instituțiuni asociative și persoane juridice sau morale, sunt superioare particularilor și în primul rând datorare a da inițiativa și pilda de urmat. Un act de naționalism economic mai frumos nu ne-am putea închipui, decât înrădăcinarea datinei economisirii banului în satele noastre. Munca aceasta cultivatoare, zace în sarcina băncilor, *adevăratul activism*, pacinic și economic.

Prin economisire, capitalul sau creditul păstrează amintirea nașterii sale și tendința de a reintoarce iarăș acolo de unde a plecat; el nu se va considera neatârnat de aleătuitorul și producătorul său, ci concrescut cu el și colaborând cu el ca un tovarăș frățesc și drept. Singur acesta este creditul adevărat producător și cu consecințe binefăcătoare.

Economisirea banului, în orice sistem de credit, mai ales în cel agricol, este o piatră fundamentală. Fără existențe de economii bănești, vieața gospodărească dela țară va rămâne anemică, țărnută, neprodigioasă. Pânăce nu se vor încheșă și în comunele rurale mici rezerve de bani, tot creditul va fi puțin mănos, umil și dificil în practicarea sa. Prin mici rezerve pecuniare intră o sevă nouă în munca agronomică, care o lărgește și rămurește în sens industrial și comercial. Progresul material se va răspândi în toate formele sale democratice. Iată multele favoruri împreunate cu economisirea banului.

Această activitate economică națională intră în cercul politice practice a băncilor, cari vor trebui să

se lase pătrunse de mai mult spirit real și să iasă din strămtul cadru al muncii rutinare. Studiul vieții economice provinciale și regionale cere a fi profundat și popularizat, ceea ce se va putea efectua prin congrese, întruniri periodice și publicări instructive etc. Pe calea aceasta s'ar născoci și discuta desigur mai avantajos formele ingenioase pentru favorizarea și încurajarea economisirii banului în poporul client. Repetăm încă odată: curentul inițial al economisirii se va putea mai spornic și cu rost înscena prin intervenirea băncilor, cari sunt datoare să facă aceasta.

Ardealul, eminent agrar, este ca orice altă țară agricolă căutat de crize, pe cari nimic nu le poate combate mai bine, decât mici rezerve de bani, cari însemnează un bun pas înainte în progresul agriculturii și o garanție mai mare chiar pentru creditul băncilor. Orice depozit înmărește încrederea, care în urma urmelor este însuș creditul. Așa vedem, cât de intime și strânse sunt legăturile între învățământul agricol, de care am vorbit mai înainte, între economisirea banului și între credit, propriu zis, încât una dacă ar lipsi dintre ele, ar pricinui desigur neajunsuri și chiar daune.

Starea gospodărească a sătenilor, în multe părți, este grea și lasă mult de dorit. De aceea să nu ne mirăm, dacă mai povestesc unii moșnegi, cari au trăit în iobăgie, că timpul acela a fost poate mai bun ca cel de astăzi, căci țaranul lucră atunci fără răspundere și sub scutul domnului nu plătea dări în bani, și dacă grindina ori seceta îi bântuiau holdele ori nenorocit de foc, stăpânul său, dacă era om mai bun, se îngrija de el, dându-i toate cele de lipsă traiului. Atari amintiri, amăgesc pe mulți săteni în idealismul lor creștinesc, încunjurați astăzi de o grămadă de nevoi și lipsuri, să socotească trecutul, împotriva obidei și atârării iobăgiei, la buna vreme bătrânească.

Băncile au dat până acum imboldul la multă îndatorare și chiar supraîndatorare, dar popularizând obiceiul economisirii banului, vor răspândi și prilejul binefăcător al desindatorării, prin care se va scutura apăsarea, unde a devenit prea grea și se va stabili un echilibru sănătos.

Instituțiunile agricole de stat ale Ungariei.

(Continuare).

II. Instituțiuni ce stau în serviciul culturii animalelor și a chestiunii veterinare.

Erghelii, proprietăți pentru erghelii, colonii de armăsari și domenii de stat.

Scopul principal al proprietăților pentru ergheliile statului (Mezőhegyes, Kishér, Bábolna și Făgăraș) este ca ergheliile erariale să-și aibă pe ele locuință și proviziune corespunzătoare scopului.

Ergheliile de stat stabilite pe aceste proprietăți se manipulează de către comandamentele militare și chestiunile referitoare la îngrijirea și cultivarea cailor, cum și cele referitoare la interesele economice ale ergheliei le săvârșește oficerii și soldații ce stau sub aceste comandamente. Însăși proprietățile ergheliilor se manipulează de către oficiali civili.

Dintre generațiunile crescute în ergheliile erariale mânia se distribuie în coloniile de armăsari ale statului; cele mai bune din generațiunile de mânze se țin în ergheliile din cari provin pentru completarea numărului trebuincios, iar cele de prisos se vând pe calea licitațiunii publice de obicei toamna în Buda-

pesta. Caii necorespunzători pentru prăsilă se castrează, și împreună cu iepelile necorespunzătoare se întrebuintează drept cai de povară pe proprietatea ergheliei sau se vând prin licitațiune publică la târgurile din orașele mai de aproape.

1. *Mezőhegyes* (comitatul Csanád, stațiunea căii ferate: Mezőhegyes).

a) Extenziunea proprietății ergheliei este de 30,090 jug. catastrale. Economia se administrează în regie proprie și prin cultura animalelor de prăsilă și a răspândirii semintelor de calitate bună este pusă în serviciul tuturor ramilor agriculturii. Independent de erghelia statului se cresc și cai și catări. Se află o vâcârie de rasa rulant-simmenthal, o ciurdă de rasă curată ungurească, turmă de porci de rasă mângăliță și turmă de oi, pe lângă aceste îngrășându-se în fiecare an câte 1600—1800 vite cornute, porci și berbeci.

b) *Erghelia* servește la cultura prin încrucișare cu rasa curată engleză Gidran, Furioso, Northstar și Nonius. *Erghelia* constă de obicei din circa 2200 capete.

2. *Kishér* (comit. Comarom, stațiunea căii ferate: Kishér).

a) Extenziunea proprietății ergheliei este de 11,254 jug. cat. Economia cultivă independent de erghelia statului cai prin încrucișare cu armăsari ardeleni. Crește armăsari pentru trebuințele obștei. Ciurda este o încrucișare din rasele bonyhád-simmenthal. Se cultivă porcii de rasele Berkshire și Yorkshire, mai de parte se cultivă oi.

b) *Erghelia* servește mai ales la cultura rasei curate engleze și constă de obicei din circa 730 capete.

3. *Bábolna*. (comit. Comarom, stațiunea căii ferate: Nagyigmánd és Ács).

a) Extenziunea proprietății ergheliei este de 7125 jug. cat. Economia face cultură de cai de temperament flegmatic și cultură în mare măsură de vaci de rasa simmenthal curată, cari animale le vinde de regulă primăvara și toamna prin licitațiune publică. Din cultura de oi rambouillet și din cea de porci mângăliță de asemeni se vând ca animale de prăsilă.

b) *Erghelia* servește mai ales la cultura rasei arabe curate. *Erghelia* constă de obicei din circa 840 capete.

4. *Făgăraș* (comit. Făgăraș, stațiunea căii ferate: Făgăraș).

a) Extenziunea proprietății ergheliei este de 8152 jug. cat. Domeniul face economie de câștig, crește animale de prăsilă pentru scopuri de obște. Se cultivă: vite de rasa pinzgau, oi de rasa țigae și corcite, porci mângăliți și bivoli.

b) *Erghelia* cultivă cai grei în număr de circa 430 capete.

Coloniile de armăsari Aceste servesc pentru îngrijirea și supravegherea armăsarilor de stat. Ele se manipulează de către comandamentele militare cu personal militar. Sunt 4 comandamente ale coloniilor de armăsari:

1. *Cea din Székesfehérvár* în al căreia cerc sunt 5 clase de colonii: cea din Székesfehérvár, Komárom, Nyitra, Palini, și Nagy-átad;

2. *Cea din Nagyköros*, în al căreia cerc sunt de asemeni 5 clase de colonii: cea din Nagyköros, Baja, Dorozsma, Várseț și Békéscsaba;

3. *Cea din Debreczen*, căreia îi aparțin 6 clase de colonii: cea din Debreczen, Eperjes, Turjaremete, Rimaszombat, Szatmár și Jászberény;

4. *Cea din Sepsiszentgyörgy*, cu 3 clase de colonii: cea din Sepsiszentgyörgy, Homorod și Dej.

Armăsarii acestor colonii în rândul prim se pun în serviciile ergheliilor de stat, — ceialaltii se vând, parte ajunși la deplină dezvoltare parte la vârstă de un an.

Clasele de colonii dau anual din numărul de circa 3180 armăsari cam 920 stațiunii de întregire, unde pentru o mică taxă se pot întrebuiți spre scopuri de cultură obștești. Afară de aceste și privați pot să închirieze armăsari.

1. *Colonia de mânzi din Palánka* (comit. Bács, stațiunea căii ferate Palánka). Extenziunea ei este de 4429 jug. cat. Mânzii cumpărați în vârstă de un an pe seama ergheliei de stat din Mezöhegyes se cresc la Palánka. Se face aici și cultură de vite Ruhland-simmenthal și simmenthal rasă curată.

2. *Erghelia dela Cojocna-Turda, (Kolozstorda)*, în comitatele Cojocna și Turda-Arieș. Constă din două părți de proprietăți diferite, din cea din Cojocna (stațiunea căii ferate: Kolozskára) și din cea din Turda (stațiunea căii ferate: Turda). Extenziunea totală e de 3236 jug. cat. Scopul ei este să perpetueze soiul de baștină ardelenesc de cai. Pe lângă aceasta mai cultivă vite cornute de rasă ardelenescă și de rasă curată simmenthal, porci mângăliți de rasă ungurească și oi de rasă țigae.

3. *Domeniul coroanei din Gödöllő* (comit. Pest-Pilis-Solt-Kiskun, stațiunea căii ferate: Gödöllő). Extenziunea lui, afară de pădure, este de 10,801 jug. cat. Face cultură de animale în măsură mai mare, crește și animale de prăsilă pentru scopuri de cultură de interes obștesc. Pondul principal îl pune pe cultura animalelor. Are vite de rasa curată pinzgau și încrușișări din rasa de inththal superior și de bonyhád-simmenthal; mai departe cultură de oi și de porci de rasa mângăliță.

Toate aceste domenii și culturile aflătoare pe ele se pot vizita ori când cu îngăduiala ministrului de agricultură.

1. *Inspectoratele districtuale ung. reg. pentru cultura animalelor sunt în:* Arad, Bistrița, Budapesta (VII. Str. Felsőerdősor 41), Besztercebánya, Balassagyarmat, Dobrițin, Dej, Deva, Cașovia, Comarom, Cluj, Kaposvár, Sighetul-Marmației, Miskolcz, Nagybeeskerek, Aiud, Nyiregyháza, Nyitra, Sátorajauhely, Szombathely, Pojon, Sighișoara, Sibiu, Segedin, Timișoara, Oradea-mare, Pécs, Liptószentmiklós, Ungvár, Sepsiszentgyörgy, Székesfehérvár, Szolnok și Zalaegerszeg. Aceste toate stau în serviciul dezvoltării și îndrumării tuturor ramilor de cultură. Participă la examinarea animalelor ce se întrebuițează pentru prăsilă în cultura generală; sunt intermediatoare întru acoperirea, care se face cu sprijinul statului, a lipsei de animale de prăsilă ce se arată în cultura de obște și distribue premii de stat cu ocazia târgurilor pentru cultura animalelor și a expozițiilor.

Agonisc și distribue pe sama comunelor animale de prăsilă concesionate. Agonisc bilete cu preț redus pentru transportarea pe căile ferate a animalelor de prăsilă. Dau îndrumări și opinii de specialitate tuturor agricultorilor interesați în diferiții de cultură a animalelor.

2. *Inspectoratul ung. reg. regnic. pentru economia laptelui din Budapesta* (Palatul ministrului de agricultură). Chemarea acestuia este să facă pașii trebuincioși în scopul răspândirii și dezvoltării economiei

laptelui; să promoveze înființarea însoțirilor de lăptărit, a însoțirilor comitatene, a centralelor pentru producțiunea untului și a cașului și a stabilimentelor industriale pentru economia laptelui; mai departe să controleze stabilimentele cari prelucră smântâna, aflătoare sub inspecțiunea statului, promovarea valorizării în țară și în străinătate a produselor din lapte, cum și punerea la cale a emulațiunilor de lăptărit și unt.

3. *Școala de specialitate ung. reg. pentru economia laptelui în Sárvár*. (comit. Vas, stațiunea căii ferate: Sárvár), servește la calificarea indivizilor trebuincioși în economia laptelui ca măestrii de caș (baci) și a acelora pentru conducerea economiilor de lăptărit și a însoțirilor de lăptărit. Cursul este de un an și se începe totdeauna în 15 Septemvrie. Condiții de primire: să știe ceti și serie și 17 ani impliniți de etate. Afară de aceste ține curs de un an pentru cei ce au absolvit academia de agricultură și au să devină conducători de afaceri.

4. *Economia de munte a lui Balogh Vilmos din Alsóverecze* (comit. Bereg, p. u. în loc, stațiunea căii ferate: Volocz) și școala pentru calificarea muncitorilor trebuincioși în economia laptelui din Kisbér, pe proprietatea ergheliei, (comit. Comarom, stațiunea căii ferate: Kisbér) amândouă aceste califică personal trebuincios în cultura animalelor; cursul ține un an și cei ce reflectează a fi primiți trebuie să știe serie și ceti și să fi implinit 16 ani de etate.

5. *Școala de specialitate ung. reg. pentru calificarea cultivatorilor de galițe și de muncitori din Gödöllő* (comit. Pesta-Pilis-Solt-Kiskun, stația căii fer.: Gödöllő) cultivă galițe de soi pentru scopuri generale de cultură; califică personalul ce e de a se angaja prin cultivatorii de galițe, lucrează în interesul ameliorării și sporirii galițelor din țară.

Școala de specialitate și economia se pot vedea cu îngăduința conducătorului coloniei în zilele de peste săptămână.

6. *Inspectoratul regnicolar de pescărie din Budapesta* (V. Str. Vécsey 5.) dă gratuit îndrumări și deslușiri în interesul promovării pescăritului în riuri și lacuri și a pescăritului artificial, pregătește planurile economiilor de pescărit și dirigează executarea și aranjarea acelora.

7. *Economia de stupărit a statului din Gödöllő* (comit. Pesta-Pilis-Solt-Kiskun, stațiunea căii ferate: Gödöllő — economia de stupărit) Scopul acesteia este să califice muncitori de stupărit potriviți pentru manipularea independentă a economiilor mai mari de stupărit; a califica la cursurile, ce le țin deosebit, în cunoștințele stupăritului rațional pe preoți, învățători și alții cari au înclinațiune spre stupărit; a face experimentări științifice și practice în interesul dezvoltării stupăritului; a face demonstrații asupra stupăritului rațional în stupăriile sale de model; a instrua în mod practic la pregătirea instrumentelor, coșnițelor cadrelor, mașinilor de extras mierea etc.; a da îndrumările trebuincioase în interesul pachetării cum se cuvine a produselor delă albine, a modului de a le pune în vânzare pe piață și de a le exporta; a cultivă și răspândi arbori, tufe și alte plante producătoare de miere.

Cursul pentru calificarea muncitorilor de stupărit ține 2 ani. Cursurile periodice însă pentru calificarea preoților, învățătorilor, femeilor, pădurarilor și a micilor agricultori țin 2—3 săptămâni.

Colonia se poate vedea de cătră cei interesați în cursul săptămânei.

8. *Invățătorii ambulanti ung. reg. de stupărit: în Timișoara, Pápa, Pozsonyligetfalu, Sáraspak, Arad. Aiud, Cluj, Rákoscaba și în fruntea lor inspectoratul de stupărit regn. ung. reg. din Budapesta* (ministerul de agricultură) se ocupă cu dezvoltarea stupăritului și cu răspândirea cunoștințelor de stupărit.

Din Aprilie până în Octombrie țin în localitățile anunțate de mai înainte din circumscripțiunea lor conferințe și prelegeri intuitive de specialitate.

9. *Inspectoratul ung. reg. regnicolar pentru cultura mătasei din Szegszárd* (comit. Tolna, stațiunea căii ferate: Szegszárd) lucrează pentru dezvoltarea culturai vermiilor de mătăsă, pentru cultura frăgarilor trebuincioși în acest scop cum și în interesul răspândirii cunoștințelor pentru cultura vermiilor de mătăsă; spre acest scop distribuie gratuit din stațiunea din Szegszárd pentru producerea ouălor de vermi de mătăsă, pe calea inspectorilor de mătăsărit, ouă, vermi de 2-3 zile, și din școala de frăgari, sămânță de frăgari și arborei.

Dă celor interesați tot felul de îndrumări și trimite tipăriturile cari conțin cele trebuincioase referitor la cultura mătasei.

10. *Magazine pentru gogoșile de mătăsă* sunt în: Baja, Békescsaba, Bisericaalbă, Győr, Becichereculmare, Nemetpalanka, Óbecse, Ómoldova, Óverbász, Szabadka, Timișoara, Timiș-Cubin, Titel, Vârșet, Zombor, Zsombolya, Orșova, Timiș-Recaș și Gomboș.

11. *Stabilimente de tors* sunt în: Panciova, Neoplanta, Tolna, Győr, Komarom, Lugoj, Mohács, Török-Kanizsa și Békescsaba.

Inspectoratul dă concesiune pentru vizitarea tuturor acestor institute.

12. *Consiliul regnicolar pentru igiena animalelor* (Budapesta), la solicitarea ministrului de agricultură, își spune opiniunea în chestiile ce cad în competența de administrare a igienei animalelor; face propuneri și proiecte cu privire la apărarea în contra boalelor contagioase a animalelor și referitor la dispozițiunile pentru ameliorarea împrejurărilor sanitare a animalelor; își spune părerea în chestiunea de noi proceduri de sanare și a îngăduirii mijloacelor de vindecare cum și, la solicitare judecătorească, asupra delictelor săvârșite în cale de oficiu a veterinarilor și asupra tarifelor ce-i privesc.

III. Instituțiunile cari funcționează în interesul învățământului veterinar și agricol cum și a răspândirii cunoștințelor de agricultură.

1. *Academia veterinară ung. reg. din Budapesta* (VII. Str. Rottenbiller 23.) califică veterinari în curs de 4 ani; se primesc ca ascultători absolvenți ai școalelor medii și cu examen de maturitate.

Pentru ajutorarea elevilor săraci sunt stipendii de câte 300, 400, 600 și 800 coroane. Pentru obținerea acestora trebuie să petiționeze, pe calea rectoratului academiei, la ministrul de agricultură.

2. *Academiile de agricultură ung. reg. din: Magyaróvár, Debrețin, Cașovia, Keszthely și Cluj* dau o calificare agricolă mai superioară în curs de 3 ani tinerilor cu examen de maturitate.

Pentru elevii săraci sunt stipendii de câte K 300. Pentru obținerea acestor stipendii trebuie să petiționeze, pe calea directoratului academiei, la ministrul de agricultură.

În legătură cu academiile din Cașovia, Cluj și Debrețin sunt convicte.

3. *Școalele de agricultură ung. reg. din Ada, Geoagiu, Breznobánya, Békescsaba, Csáková, Jászberény, Hodmezővásárhely, Karczag, Kerskemét, Comarom, Lugoj, Nagyszentmiklos, Pápa, Rimaszombat, Szentimre, Szabadka, Simleu, Cicsereda și Kisszeben.* Au curs de 2 ani. Dau calificare agricolă pe o treaptă mai inferioară pentru conducerea economiilor mai mici ale fiilor de agricultori și se pregătesc inspectori și conducători de munci agricole. Ceice doresc să fie primiți în aceste școale trebuie să știe ceti și scrie, să fie implinit 17 ani de etate și să fie robuști; fiii plugarilor au întâietate. Tot la aceste școale se țin cursuri de iarnă de câte 2 luni pe sama adulților; pentru învățătorii însă, cari sunt chemați să propună în școalele economice de repetiție, se țin cursuri de vară.

Anunțurile pentru primirea în academii și în școalele de agricultură se fac în ziare.

4. *Școala de agricultură maghiară a lui „Szabó József” în Turda.* Scopul acestei școale este a răspândi cunoștințele pentru agricultura rațională conform împrejurărilor specifice din părțile ardelenene și a califica muncitori de model, arândatori de moșii etc. Condițiile de primire sunt ca și la școalele de agricultură.

5. *Profesorii de specialitate agricoli ung. reg. din: Arad, Baja, Csáktornya, Csurgó, Félégyháza, Deva, Eperjes, Strigon, Igló, Cluj, Léva, Losoncz, Modor, Oradea-mare, Pécs, Sárospatak, Gherla, Odorheiu, Sopron, Timișoara, Ungvár și Znióvárulja* au chemarea de a răspândi cunoștințele agricole; provăd învățământul în preparandii; în cercurile lor țin cursuri și prelegeri; controlează economiile de model; dau consilii de specialitate și execută gratuit inspecțiuni la fața locului.

6. *Profesorul de specialitate ung. reg. pentru cultura cănepii și a inului în Budapesta* (II., Str. Bimbó 31.); *Profesorul de specialitate ambulant pentru cultura hemeiului în Cluj;*

Profesorul de specialitate pentru manipularea și organizarea pășunilor în Breznobánya;

Profesorul de specialitate pentru cultura cartofilor în Stubnyafürdő.

Fiecare din aceștia are drept problemă să răspândească cunoștințele din specialitatea sa, să dea deslușiri și sfaturi.

7. Cei angajați pentru învățământul de specialitate economic conlucrează la ținerea prelegerilor populare economice aranjate cu sprijinul ministrului de agricultură.

8. Pentru răspândirea cunoștințelor economice mai servesc și fermele țărănești model, cari sunt înființate cu sprijinul ministrului de agricultură pentru a servi drept mostră la aranjarea și manipularea rațională a micilor economii.

9. *Muzeul ung. reg. de agricultură în Budapesta,* (VII. Városhiget, insula Széchenyi). Servește la demonstrarea intuitivă a cunoștințelor și aranjamentelor agricole. În muzeu sunt expuse spre privire obiecte, în mărime naturală și de valoare istorică, modele, icoane și tabele, referitoare la dezvoltarea agriculturii și a diferiților rami de producțiune, cum și instrumente și produse.

Muzeul se poate vizita cu excepția zilei de Luni și a sărbătorilor, în toate zilele gratuit dela orele 9 a. m. până la ora 1 d. a. Sâmbătă însă până la 7 ore d. a.

(Se va continua)

Scutirea de timbru a „avizurilor“.

Se știe câtă nemulțămire a produs la timpul său în sinul tuturor cercurilor interesate din țară ordinațiunea întârziată a ministrului nostru de finanțe prin care califică „avizurile“ („Értesítés“) făcute pe baza §-lui 31 al legii execuționale, ca acte ce trebuie timbrate cu 20 resp. 30 fil., întocmai ca și rubricile.

În vederea însemnatelor pagube materiale la cari erau expuși zeci de mii de creditori, în urma reperiturilor ce aveau a se lua cu siguranță contra lor din partea organelor financiare, ministrul de finanțe — precum am anunțat și noi la timpul său — a fost rugat din partea „Corporației regn. a comercianților ungari“ să revoace ordinațiunea sa, motivând cererea cu faptul că „avizurile“ din chestiune au caracterul unor decizii judecătorești și nu al unor rubrici, deci nu pot fi supuse la timbru.

Memorandul prezentat, precum se știe, a avut numai rezultatul că ministrul de finanțe prin o nouă ordinațiune trimeasă tuturor direcțiilor financiare din țară a îndemnat oficiile de dare să încasseze pentru avizurile netimbrate numai competența de timbru simplă, iar unde pentru netimbrarea avizurilor s'ar fi luat deja report, acela să se șteargă din oficiu.

„Corporația regn. a comercianților ungari“ rămânând neclintită pe lângă părerea sa, că avizurile din chestiune sunt scutite de timbru a hotărât să provoace în chestia aceasta controversată o *decisiune principială* a supremului nostru for în chestii de dări și competențe erariale.

Aceasta a urmat în zilele trecute și **Judecătoria administrativă** a enunțat că *avizurile înaintate la judecătoria ca acuze a anunțurilor făcute pe baza § 31 al novejii legii execuționale sunt scutite de timbru.*

Numărul sub care s'a adus această *hotărâre principială a Judecătoriei administrative* credem că-l vom putea comunica cetitorilor noștri în numărul nostru viitor.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 10 Decembrie 1908.

Temerile că Banca Angliei va urca rata oficială, până acum nu s'a adevărit. De aceea e tot mai mare speranță, că Banca engleză nici nu va ridica în anul acesta etalonul, în care caz și Banca imperială germană ar susține rata actuală de 4%, dacă situația ei nu se va înrăutăți în mod esențial.

În săptămâna întâi a lunii curente sumarul Băncii imperiale, este mai nefavorabil decât la 30 Noembrie, pentru că metalul nobil a scăzut cu 24 milioane mărci, iar circulațiunea de bilete numai cu 31 milioane, cu toate acestea starea biletelor sub dare în circulațiune a crescut dela 86 la 99 milioane M. Totuși piața e liniștită și discountul particular notează $2\frac{3}{4}\%$, mai urcat cu $\frac{1}{8}\%$ decât în săptămâna trecută.

Încasările Băncii Austro-Ungare în săptămâna întâi din Decembrie au fost satisfăcătoare. Circulațiunea de bilete sub dare a scăzut cu 53.7 milioane la 12 milioane K față de 35.8 milioane K în aceeași perioadă din anul trecut. Imprumuturile s'au redus cu 50 milioane, tezaurul cu 3.3 milioane, iar circulațiunea de bilete cu 57 milioane K. Cu conziderare la cererea mică se crede că în săptămâna a doua vor dispărea cu totul

din circulațiune biletele supuse la dare, pentru că la finea anului să vină iarăș în măsură cu atât mai mare în comerciu.

După Crăciun, dar înainte de Anul Nou, Banca Austro-Ungară va prezenta celor două guverne cererea pentru înnoirea privilegiului, fără a face vr'o propunere cu privire la aranjamentul viitor. Ea fiind mulțămită cu referințele actuale — nu se crede datoare a face alte propuneri. Dacă însă guvernele doresc oarecari schimbări la aranjamentul actual, este datorința lor să le comunice Băncii.

CRONICA.

Tipuri noue de scrisuri fonciare. Institutele hipotecare din capitală se ocupă cu planul de a crea pe seama băncilor de asigurare niște tipuri noue de scrisuri fonciare, cu valoare nominală foarte urcată. Avantagiul acestor scrisuri fonciare ar fi, că neajungând în circulație la bursă, institutele de asigurare ar fi scutite de perderile de curs.

Libele de depozit — fără nume. La băncile din Germania a început a se încetățeni tot mai mult uzul de a nu mai libera libelele de depozit pe nume, ci a prevedea libelele numai cu numeri și apoi a face plăți numai pe lângă o anumită lozincă. Unele bănci mai liberează deponenților, la cerere, și așa numite mărci (jetoane) de legitimație, dar fără a indica aceasta în libel. Replătiri se fac apoi numai pe lângă prezentarea acestor jetoane.

O expoziție de obiecte de ale industriei de casă aranjează în iarna aceasta inteligența română din B-Huedin. Obiectele se vor sorti pe calea unei loterii în favorul fondului de edificare al bisericii române din localitate.

BIBLIOGRAFIE.

Contarea Cassei, simplificarea contabilității, controlă permanentă și sigură. Sub titlul acesta dnl Romul Dâmboiu, prim-contabilul băncii „Poporul“ din Lugos a tipărit niște „modele ale sistemului celui mai ușor de contare a „Cassei“, pe care l-a trimis și institutelor noastre de bani spre eventuală aplicare.

După acest sistem registrul „Cassa“ de până acum se înlocuiește pentru fiecare ram de afacere, cu câte o cassă independentă, din care se trece în Mastru numai odată pe an; jurnalizarea și Jurnalul încă devin de prisos.

Modelele sunt însoțite de o „Explicare“ a noului sistem și ca rebonificare a speselor avute cu tipărirea lor autorul a cerut băncilor cărora le-a trimis lucrarea sa câte K 5.—.

Pénzügyi Compass pe 1909. (Anul XVIII), redactat de Kormos Alfred a apărut în zilele acestea în extenziune de 1750 pag. Cuprinde într'un volum datele tuturor societăților pe acții și însoțirilor din Ungaria. Ca inovație față de anii precedenți la finele volumului este dată o consemnare după comitate și în acestea după alfabet a tuturor însoțirilor existente în țară.

„Pénzügyi Compass“ a apărut în tipografia „Apollo“ din Budapesta și se poate procura dela Redacția revistei „Magyar Pénzügy“ în Budapesta V. Sas-utza 13 cu prețul de K 16 legat în pânză.

Au apărut în editura *Librăriei Leon Alcalay, București*: Din „*Biblioteca pentru toți*“: Nr. 375—376 cuprinzând *Vicarul din Wakefield* celebrul roman englez de *Olivier Goldsmith*, traducere de Willy Ghül. Prețul 60 bani.

Nr. 377. *Moara părăsită* de *H. Sudermann*, trad. de *Har. C. Lecca*. Prețul 30 bani.

Nr. 395. *Aventurile lui Tartarin din Tarascon* de *Alphonse Daudet*, trad. de *Lia Hârsu*. Prețul 30 bani.

Posta Redacțiunii.

Dlui *G. T.* în *G.* Primit; în numărul viitor.

Sumar.

Politica băncilor noastre. — Instituțiunile agricole de stat ale Ungariei. — Scutirea de timbru a „avizurilor“. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Tipuri noi de scrieri fonciare, Libele de depozit — fără nume, O expoziție de obiecte de ale industriei de casă. — *Bibliografie*: Pénzügyi Compass pe 1909, Contarea Cassei, simplificarea contabilității, controlă permanentă și sigură. — Poșta redacțiunii.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe). Nr. 1 (50—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 9 Decembrie 1908.

	per 100 kg. vinde	
Grâu de Bănat	25.79—26.65	
„ „ Tisa	25.75—26.60	
„ „ Pesta	25.65—26.30	
„ „ Alba-reg.	25.55—26.20	
„ „ Bacica,	25.75—26.45	
Secară	20.70—21.20	
Orz	16.05—16.65	
Ovăș	17.05—17.75	
Porumb	14.——14.60	
Rapiță,		
Slănină (clisă)	107—113—	
Untură de porc B.-Pesta	142—143—	

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 9 Decembrie 1908.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Kenta ung. aur, ... scut. de dare	109.45	110.—
4	„ „ Cor. . . . . „ „ „	91.45	91.75
3 1/2	„ „ „ „ „ „ „	81.05	81.25
3—	Impr. cu premii à 100 fl. . . . . „ „ „	184.25	184.—
4	„ p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	140.25	140.—
3	Impr. p. regul. Porților de fier . . . . . „ „ „	78.—	76.—
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone . . . . . „ „ „	99.—	101.—
4	„ rurale ungare . . . . . „ „ „	93.30	93.—
4	„ „ croato-slav. . . . . „ „ „	94.50	94.50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., sc de dare	94.75	95.25
4	„ „ „ „ Ian.-Iulie „ „ „	94.65	95.25
4-2	„ „ „ „ în hârtie, Febr.-Aug. „ „ „	97.60	98.—
4-2	„ „ „ „ argint April-Oct. „ „ „	97.60	98.—
4	Losuri din 1860 à fl. 500.— *	154.75	154.50
4	„ „ 1860 à fl. 100.—	215.—	217.—
—	„ „ 1864 à fl. 100.—	261.—	260.—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	114.75	115.25
4	„ Cor. . . . . „ „ „	94.90	95.25
3 1/2	„ „ de invest. „ „ „	84.85	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	90.60	91.—
5	„ „ Viena	102.—	—
6	„ bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	119.50	—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	95.50	96.—
D. Scrișuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	94.80	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	98.75	98.85
4	„ „ 50 ani în coroane	100.—	100.—
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta în fl.	99.75	100.—
4	„ „ „ „ în cor.	93.—	93.25
4 1/2	Obl. com. „ banca „ ung. Pesta cu 10% premie	103.25	104.30
4	„ „ „ „ repl. 60 ani	93.—	93.25
4	Scriș. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	92.75	93.25
4	Obl. com. „ „ „ „ în cor	92.75	93.—
4	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	101.—
4	Scriș. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	91.90	92.80
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	99.25	99.25
4	„ „ „ „ „ „ „	92.50	92.50
—	Obl. cu premii Banca „ ung. hip. à K 100	—	98.—
5	„ „ „ „ „ „ „	—	101.—
4 1/2	„ „ „ „ „ „ „	—	99.—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu, ...	99.—	99.25
4	„ „ „ „ „ „ „	92.50	92.75
4 1/2	„ „ „ „ „ „ „	101.—	101.—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, ...	98.50	98.50
4	„ „ „ „ „ „ „	93.—	93.—
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1880 à fl. 100	267.50	—
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1889 à fl. 100	258.—	—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	243.50	238.—
2	„ „ „ sâbesc à frs 100 —	100.—	100.—
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100	258.—	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5.—	22.—	22.50
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100.—	468.—	468.—
—	Buda, comuna à fl. 40.—	223.—	223.—
—	Pálffy, à fl. 40.—	205.—	210.—
—	Crucea roșie austriacă, à fl. 10.—	54.25	55.—
—	„ „ ungară, à fl. 5.—	23.—	28.25
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100.—	496.—	494.—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5.—	—	8.50
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4.—	—	12.—
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11.32	11.43
—	20 franci aur	19.13	19.16
—	20 marce aur	23.50	23.51
—	Sovereigns pr bucată	24.01	—
—	Ruble hârtie per bucată	2.51	2.53
—	100 Marce hârtie	117.23	117.33
—	100 franci hârtie	—	95.75
—	100 lire hârtie	95.30	95.40
—	100 lei hârtie	—	94.25